

طاشينك
اشهر يومية غربية
مأموريان: هارند ما مورايان: اندير

TACHINK
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱՍՄԱԿԱՆԻԹԵՐԻՆ

ՏՐԳ. ՎԵՑ. ԵՌ.	
ԻԶՄԻՐ	80 40 20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳՆԱՆԻՍ	80 40 20
ԱՐՏԱՍԱՀԻՄԱՆ	25 13 30

Համահման Երևանի Երկրագործական Սոցիալական Դպրոցի
Պատկերասրահը — Երևան
Rédaction du Journal Arménien «TACHINK»
Imp Mamourian — Smyrne

Չի հրատարակում ձեռագրեր և փոխադրվածներ

10 ՓԱՐԱ

ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ԿԱԶՄՈՒԻ ԱԶԳԵՐՈՒ ՀՈԳԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆՀԱՏՆԵՐՈՒ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

«Թող ճշմարտից դաստիարակություն
ճարտար երևապատկեր իմ մեջ մշտ
կե հիացումիս ուղիս, որովհետև զե-
ղեցիկիս և զխեղիս վրայ հիանալով
և, որ պիտի կրկնվի ինչ մը մոտենալ
մեր հիացումիս ատարակցին»:

Սերեկի Հայրենակիցներ:

Այս իրականության սա զուտ ազգային հա-
մաձուլումն մէջ իմ ատաղապարդ ճիւղի
մասին խոսելն անո՞ք, նախ հարկաւորա-
վում է կը յայտնեմ ձեր գիտի և չըջախող
հայ գաղթականութեան, որ իր համակ-
րանքով կը չըջախող զիս հոս մասնա-
նունքն անո՞ք ու հիմա, և այդպէսով
մասնակց կուտայ ինչի մշտնջող կեան-
քի մը զարմանքները, որոնցմէ՝ սա-
կայն, հոգիս իր գոյութեան և ոյմի սը-
նունքը կը ծծէ:

Տարուան մը միջոցին, իմ ձամբարդու-
թիւններս դիմ ատաղապարդներ կը կը
կըր, գաղթականութենէ գաղթականու-
թիւն, և զիս չիտմի մէջ զրին գանազան
երկրներու և գանազան հատմաններու
հետ, Մարտիկոյ, Փարիզի ու Մանչեսթրի
կառնական գաղութներ վերջ, Չորիցն-
կան ուսանողական գաղութը, Արեւելեան
Ամերիկայի գործարար գաղութներ վերջ,
հիմա ինքզինքս կը գտնեմ Արեւմտեան սա
հողագործ գաղթականութեան մէջ, Առա-
ջին անգամն է, որ իրապէս և ճշմարտե-
պէս «Հայ Գաղութ» մը մէջ կը գտնուիմ, գա-
ղութի մը՝ որ հողին կապուած է, որ իր
տունն ու տեղը ունի, և իր ընտանեկան
կեանքը, և իր անցեցած ու գործողութեան
է «հող չունեցող մարդը, մարդ չունեցող
հայրն» վարդապետութեանը:

Արեւելքի մէջ հայ պատկերասրահներն է,
որ կ'ապրի իր բոլոր անսրբայութիւններով,
իր գործաւարական գաղութներով
իսկ հոս կ'ապրի հայ գաղթականութիւնը,
համեմատաբար անկի հիմնաւորում, ու
բախտորոշում, անկի հատկանշան և
կայուն հանգամանքով մը, որուն ստեղ-
ծած պայմաններուն տուէր պահ մը կանգ
չ'առնուի և չ'որոշողա՞նք անկարելի պիտի
ըլլար ու չ'ազդիր դիտողի մը, և զգայուն
հայուն մը համար:

Բազմազան անոնց, որ իրենց պան-
դիստիկան օրերուն գերի եղած են գոր-
ծարաններու, մարդակեր մշակմաններու,
և անոնց, որ հայրենիքի ու բնագաւառի
քաղաքային ու ընկերական զրկումներու
և ճնշումներու մէջ ամեն ատաւազտ անո-
րոյ և անտույգ օրուան մը արեւ կ'ողջու-
նեն, միշտ անակրեւելիներու ենթակայ,
Դուք, սիրելի հայրենակիցներ, սա օտար
երկրին մէջ ձեզի համար ստեղծած էք
հայրենիք մը, որ այսօր, կը մպտի ձեզի,
և որուն այնքան երջանիկ մոլոր, սակայն
չ'իմ խորհրդ, թէ բաւական ըլլայ ձեր մէջ
մարդու այն գերազանց լոգնաճար, զոր
ունիք ձեր բնագաւառին, ձեր արեւա-
դանդ հայրենիքին համար: Դուք ամենք
նիզ ալ կը նմանիք, մասամբ, այն կէսեր-
ջանիկ երկրագործին, որ իր արօրը պա-
րարտ հողին մէջ պտուղեցած պահուն:

(*) Յուլիոս Զին Ձեր գիտի կ'ապրի
Բատրոնին մէջ խօսուած բանախօսու-
թիւնը, որուն ներկայ էին 1000 անկի
ունկերդները, «Ազգ»

մերթ ընդ մերթ իր աչքերը կ'առնէ կը դար-
ձնէ, հետեւի հարկանքներն անկի, ա-
րեւտա մշտնջող մէջ պարտաւորող Հայ-
րենիքի մը ինքնատեղիներն քաջուած: Եւ
այս ձեր կեցութեան անցած, ձեր այս
հոգեբանական վիճակը ձեզի կը մասնա-
նշէ պարտականութեան երկու ատարակ-
ները: Երեսմէ մին հոս՝ ձեր աչքին առ-
ջին է, և միւսը հետեւ, մէկը ձեր գաղ-
թական է, միւսը ձեր Հայրենիքն է: Եւ
այդ երկուքին կարեւոր համեմուն, կարե-
ւոր բաւական համար մարդու կեանքը
չառ կարճ պիտի ըլլար, բազմազան
անջրպետին մեծութեան, և ընկերական
ու տնտեսական պայմաններուն անոնցում-
թեան, եթէ արեւելքի մեծ չ'ըլլային ա-
նկերակց ոյմերով, որոնք մեր կեանքին
ու մարմնին կարող պիտի կենսաւանդէին,
և անկի կարող պիտի ընկնէ մեր կրկնակ
պարտականութիւնները կատարելու:

Այդ անկերակց ոյմերը կը ծնին մար-
դու մէջ, հոգեկան յատկութիւններ,
որոնց կարեւոր տիրանալու համար պէտք
ունենք ազգային հոգեբանութեան մը և
անհատական նկարագրի մը: Եւ հոս այսօր
կ'ուզեմ այդ մասին խօսիլ ձեզի:

Ինչպէս նկարագրելու անհատական, նա-
նապէս հոգեբանութիւնը մարդկային մը
և ազգի մը բարոյական, մտաւորական և
հոգեբանական կեանքին յատկանշան է, եւ
կար անոնք ի վեր գաղթիկ կոչուած գի-
տաբաններ կան, որոնք կը սնունդ, ինչ
անհատի մը գանձին կազմութիւնը, ձեռ-
քերուն դիմերը ուսումնասիրելով, կը նա-
նապէս, թէ ինչ բնաւորութեան, խառնու-
րանքի և նկարագրի տեղ է այս կամ այն
մարդը: Չնայ կըրտա պոչապէս ըսել, թէ
միւսքան ճշմարտութիւն կայ, այդ գիտնա-
կաններու պատմութեան մէջ, բայց գի-
տութիւն մը կայ, որ անվերջ կերպով մե-
զի կըրտա պատմել յայտնելու մեր ընդու-
նակութիւնը, զարգանալու մեր կարողու-
թիւնը, վերջապէս մեր կեանքին անկերակ-
ցաւոր ընկերական գաղութներ փոխար-
թիւններու մէջ, և այդ գիտութիւնը հիմ-
նուած է ազգային հոգեբանութեան և ան-
հատական նկարագրի ուսումնասիրութեան-
նր վրայ:

Նկարագրելու, ինչպէս հոգեբանութիւնը
անհատին և ազգին մէջ կը հիմնուի երկու
ձամբով, մասնադասականութեամբ, և մի-
ջայնային ու անհատական ջանքերու ար-
դիւնքով: Ստույգ է, որ ազգի մը հոգե-
բանութիւնը ոչ անհատի մը ջանքով կը
չ'իւնայ, և ոչ ալ տարուան մը կամ գա-
ղութի մը աշխատանքով: Անկախ արդիւնքն
է գարեբու և սերունդներու աշխատան-
քին ու գործունէութեանը: Այս պատճա-
ռով է որ բոլորէն է, թէ մեր կեանքին
մէջ գործող ամենագոր ոյմերը, մեծած սե-
րունդներու և անհատացած գարեբու կու-
տակած ոյմերն են: Մեծածներն են, որ
կ'ապրին մեր մէջ, և կ'իջնեն մեզմով կեան-
քի ու բնութեան երեւթիւններուն վրայ:
Դերեզմաններն են որ մարդկային մը հո-
գեբանութեան կարեւոր գիծերը կը
չ'իւնայ: Բայց այդ հոգեբանութիւնը, որ կը
յայտնուի հասարակաց հաստատութիւն-
հայրենիքի մէջ, պիտի չը կազմուի բնաւ,
եթէ օրերը և անհատները իրենց աշխա-
տութեան բաժնիով այդ յարեւաճութեան
նր չ'աճանակէին: Անհատական նկարագրի
ընդ, ինչպէս ազգային հոգեբանութիւնը նը-
ման աշխարհի մեծութիւններուն՝ մասնիկ-
ներէ կազմուած են: Անոնք կարողուած են
պատկի ջանքերով, պատկի մարտնչու-
թեամբ, պատկի գոհարութիւններով, անհա-
տարկութեան ու արդար փառասիրութեան
անունով խախտած քրտնիքի և արեւելի

պատկի կախիկներով: Ինչպէս ատենց ան-
հատի պատկի կախիկներուն՝ հեղեղ, ատենց
ու ազգի պատկի հատկանշաններն՝ լեռներ, ա-
տենց մանկութեան՝ մարդկութեան, և ա-
տենց սերունդի՝ ծառ պիտի չ'անհայեցիք,
մենք նկարագրելու և ազգային հոգեբանու-
թիւն պիտի չ'անհայեցիք, եթէ ամեն գար-
եբու սերունդ իր աշխատանքին, գոհա-
րութեան, անհատականութեան և բարոյա-
կան տուրքով չ'ի խոչընդոտէ՝ չարանա-
կարար, գարեբու կողմէն իրեն փոխա-
նուած ազգային հոգեբանութեան նախ-
րական զբաղակարգը:

Եւ անհոս է, որ անհատական ջան-
քերու և միջավայրի ազդեցութեան կա-
րեւորութիւնը կը չ'հասնի, և կը գոյգոր-
դուի մասնադասականութեան՝ կարեւոր-
ութեան հետ: Մենք երբ և ինչպէս զոյգողին
զարաւոր հոգեբանութիւնը կ'ուսումնա-
սիրենք, կը տեսնենք, որ՝ բազմազան
Ասիական մարդկային հոգեբանու-
թեան, անկախ չառ կ'անհայեցի կրցած է
իր մէջ ծրարել համեմատաբար մաքուր և
բարձր հոգեբանութեան մը կազմաւորու-
թեան անհամաձայն տարբերութիւն: Այս ազգա-
կին վիճակը առկա արժէք կ'ունենայ՝ գի-
տաբանի մը աչքին, երբ նկատուի կ'անհա-
տարկութեան միջավայրին անհայտաւ պայման-
ները: Օտար ազգային մեզի անհայ-
նած պատմութիւն մը չառ յատկանշան
է Հայ հոգեբանութիւնը ցոյց տալու հա-
մար իր մեծութեան մէջ: Երբ օր մը
Մեծ Տիգրան, Տիգրանուհի և Կիւրոս
սեղանակցել կ'ըլլային իրարու, Տիգրան
Կիւրոսի վերջին կ'ըլլային հիացած իր կնոջ
Տիգրանուհիին խորհրդով կ'ազգի իմա-
նալ: Հայ Թագուհին կը պատասխանէր,
թէ «Իմ Տիգրանիս արտի գեղեցկութիւնը
զերաբանացող չ'ըլլայ»: Տիգրանուհին բերնով
Հայ ցեղին հոգեբանութեան մէջ արմա-
տացած պարկեշտութիւնն ու հոգեկան և
արտի գեղեցկութիւններու հանդէպ չ'ի-
նուած պայտասմունքն էր: Եւ կը խօսէր
այդ պահուն: Երկրորդ յատկանշան կող-
մը այդ հոգեբանութեան անկախութեան
և մեծութեան ոգին էր, այն ազգի մը փա-
ռասիրութիւնը, որ ազգին ու անհա-
տարկութեան բարձրացող տախտակութիւններէ վեր,
և գանձի ձգտեցող զէպի բարին, ճշմա-
րան ու գեղեցկութիւն՝ Դիմախոտարար լեռնա-
գայի դարեր այդ մարդկութեան մէջ պղծ-
արարներ բերին, պատմականութեան և
այդ պարտականութեան անհատական
սկզբնական ոյմեր մէջ, երբ Հայ միտքն
ու սիրտը սկսան թռչելով՝ արտաքին ազ-
գեցութիւններու տակ, և իրենց մէջ բո-
ւանակ անկախութեան ձգտումը, փա-
ռասիրութեան ոգին, և հիացումի զգա-
յունը: Եւրոպայից, կը կը խօսի հա-
յրու մասին, կը զրէ. «Հայեր ինչքան
լու որ ունին իրենցն է, իսկ ինչ որ գէշ
ունին իրենց զբաղենքն անո՞ք են, ու-
րովհետեւ իրենց պատմութեան չ'ըլլան
չ'են չ'ըլլան իրենց զբաղենքն անո՞ք են, որ նկա-
րողով իրենցմէ բարձր եղած ըլլայ»:

Սերեկի Հայրենակիցներ: Անգլիացի
մեծ բանաստեղծին այս գնահատումը ճշ-
մարտութիւն մըն է և անողորմ ճշմարտ-
ութիւն մը: Բայց ամեն ճշմարտութեան ար-
դարացում մը չ'ըլլանք ըլլալ ոչ ոքի հա-
մար: Արտաքին ազդեցութիւնները գո-
յութիւն պիտի ունենան չ'անհայեցի, բայց
փայ այն մարդուն և ազգի՝ ինչպէս
ամբողջովին կը յանձնէ ազգ ազգեցու-
թիւններուն, և զեկը կ'արեւելցուած հա-
մը պէս կը տարաբերի այդ ազգեցու-
թիւններուն ծնած արեւելքեան միջին
Բնութիւնը մարդու գերազանց վարժա-
պետն է: Եթէ լեռները չ'արժէին հոգեբան-
ութեան, և ամեն ծառ խոնարհէր փոխարին առ

ջն, այսօր ոչ անհատներու գեղեցկու-
թիւնը պիտի ունենայինք մեր գլխուն վե-
րե իրեն հոգեբան, և ոչ ալ լեռներու երկ-
նամբարձ վանկութիւնը իրենց ձիւնափառ
կատարներով: Արտաքին ազդեցութիւն-
ները երկու ազգութեան կը փչեն, փառ
են և կամ բարեբար, փառ են՝ երբ խոր-
ջակի մը պէս կը փչեն և կը թողնեն
մեր սիրտին ու հոգին ազնուական ծա-
ղիկները: Բարեբար են՝ երբ գեղեցկի մը
պէս կուգան կեանք տալու այդ ատաքի-
նութեան ծաղիկներուն:

Այն անցած են մասնաշխարհներ, երբ Ու-
լիսի մը կամ Մասիսի մը բարձունքէն
Ատաւադները կ'առաջնորդէին ազգերու
պատմութեան: Պատմութեան դերակա-
տարը մարդն է հիմա, և պատմութիւն
մը այնպիսի արժէք ունի, որչափ բարձր
է զայն կազմող ազգային անհատական
նկարագրին ու հոգեբանութեան: Յիշում
ու թուքով չ'ազգուած պատմութիւններ
կան, պատմութիւններ կան արեւելք
չ'ազգուած, և պատմութիւններ՝ որոնց ա-
ռէջքը ազգի և մաքուր հոգեբանութեան
թուքով կազմուած է: Պատմութեան՝ իր
մարդկային մը անցեղ կեանքին յույս-
բարը, և ազգային փառարար, մաքուր է
և պատմութեան՝ երբ անոր մէջ կը տես-
նենք պատմութեան ճնշող տուեղ ցեղին
հոգեբանութեան մաքուրութիւնը, հոգեբա-
նութիւնը մաքուր է՝ երբ վիճակ նկարագ-
րելու ցեղը կազմող անհատներուն, և
նկարագրելու վիճակ ու պայծառ, երբ
անհատին մէջ ազգի փառասիրութիւնը
կայ, և հիացումի զգացումը: Խորտակ-
ցէք պատմութեան, հոգեբանութեան,
նկարագրի, և հիացման զգացումի չ'ըլլա-
յին օգտակարէն մին և խորտակած պիտի
ըլլաք ամբողջ չ'ըլլան:

(ճար.) ՄԱՌՆԵԼԻ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՀԱՅԵԼԻՆ ՄԵՋ

Կիրակի երեսփոխանական ընտրու-
թիւնները վերջին պահուն լուսաւոր եղան:

Ընտրողական մարդկային տեղի տուա-
կուսկցականներու լայնածառ լոգնաճար-
ներուն, որովհետեւ մարդկային իրեն ընտրող
արձանագրելու անհատ ունին զիս վեր-
ջին ճիգ մը ևս պիտի թափեն ի նպատ-
ակները ընտրակիւններու քուէարկութեան գրա-
նելու և ոչ գիտել զեռ ինչպէս ու ինչպէս
պիտի անհոգեմէ՝ պատմութեան մը պարա-
գային՝ խառնաշփոթութիւն մը ստեղծելու
և անուղի միջոցներով քուէարկութիւնը
չ'արը ձգելու համար:

Այս լուսաւորումը անոնց համար յաղ-
թանակ մը չէ, այլ բառիկ լոգնաճարն ա-
ռաւումը պարտութեան մը:

Ժողովրդային կուսակցութեան հայրն
իւր քանցին քանի մը գանգառութիւններ
գանձելու իրենց ճիւղերով՝ ընտրութեան
թուականներ փոխել տալու համար:

Ընտրողներու ցուցակները եկեղեցին
կ'առաւած չեն եղել, բայց այդ գանգա-
ռութիւնը արգելք մը չ'ըլլաւ անոնց հա-
մար իսկ մը պարտութեան ցուցակներ
պատրաստելու և ընտրող, ժողովող ներ-
կայացնելու գանձի արձանագրել տալու
համար, այդ գանգառութիւնը արգելք
չ'ըլլաւ գուցեղապետ Առաջնորդարան գի-
մելու և քննելու թէ որոնք կան արձա-
նագրուած և որոնք անոնները կը պահ-
պեն: Մեծատաներու ժամու հնարանով
այդ ատարկութիւնը եթէ իրենց ժամանակ
պիտի տայ նոր անհատ գանձելու և ոչ գի-
տել, մասնակց լեռներէն ալ բերել տալու,
միւս կողմէ մարդկային կուսակցութիւնը

հանգիստ չպիտի քնանայ իր դավաճաններուն վրայ և պիտի սկսի մի առ մի քննել տալ իր ընտրողներուն անուանեց արձանագրութիւնը:

Եթէ ընտրութիւնը չյետևածգուէր այնպէս կը կարծենք թէ ժողովրդային կուսակցութեան կողմէն ներկայացուած յորուէններէ չատերեր պիտի մերժէին, որովհետեւ արձանագրութեան վրէժն ցուցակներուն մէջ, մինչդեռ այժմ ժամանակ կայ մէկի մէկի քննելու այդ ցուցակները:

Ազգային տուրք տարիներէ ի վեր վրձարող անհասկերու անուաններն կը պակսին անոնց մէջէն, այս պէտք է լաւ գիտնայ ժողովուրդը և չվատահի իր սղղտուրք մը արդի հանգամանքին:

Ըստ բազմի և ըստ բերնութի չինուած ցուցակներ են անոնք և կարելի է օրինակներով ապացուցանել այս պարագան:

Ժողովրդային յանձնաժողովի պարտականութիւնը պէտք է ըլլայ այսօրուրէն սկսել, մէկի մէկի քննել այդ ցուցակները և չգտնուած շատ մը ազգայիններու անուաններն ներկայի ընտրող, ժողովային մինչև ամսոյ 10ը չարաթ երկուր:

Այս կարևոր պարագան ստուգել վերջ պէտք է կրկնապատկել քուէարկներու թիւը:

Ժողովուրդը ջախջախիչ մեծամասնութիւն մը պէտք է շինուի և երբեք թող պէտք չէ վարուի:

ԵՍ

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՅՏՐՆԻ ՆԱՀԱՅԻՐՆ ՄԷՂ

Ա.

Այն եղանակով որ անցեալները իրարէն օր մը անդի ունեցաւ ճիւղս ըստ վրայ նախորդ-ստիկանն ու վերջերս ձաղրճարն հետապնդող Ձերքէղ Սամի պէն կողմէ, երբոր անուանի զինւորական էջէն պէն, որուն ոճրագործութեանցը մասին գրեցին արդէն թերթերը, մեծ յողովում ու ցատում պատճառեց մեր դատարն բնակիչներուն ու մանաւանդ հայրենակից թուրքերուն, որոք պրիմէ այս յանկարծական զրգոյն չարժանին մէջ վտանգուած կը տեսնեն իրենց կեանքն ու ինչքը: Եւ մանաւանդ աւելի պարզամտներէն ոմանք չի վարանելով պաշտօնական երևոյթ մը տալ Սամիին այս եպիքի ու խոտի ոճիւրն, անհանգստութիւն պատճառել զատ՝ աճ ու սարսափ կ'ազդեն Ձաղրճարն ազգականներուն ու բարեկամներուն, այն առումով որ շատերը մեծ չփօթեցան ու մտնուի քի մէջ են ու տարբեր դիմում կը բացատրեն եղբուրներ, որուն պատճառներն ու մտնուածութիւնները հետեւեալներն են:

Որովհետեւ յայտ է, մէկ ու կէս ամիս առաջ Տնտես արխարու ատենք, ամբողջ օր մը ու բաց դաշտի վրայ 6 հոգի սպաննած և նոյնքան ուրիշներ ալ վիրաւորած էր Իսմայիլէ կամ էրթողրու Ձերքէղներու գիւղը որ մօտ է Ձաղրճարն ծննդավայր Սլասուրէթ գիւղին: Նոյն օրը

սպաննուած ու վիրաւորուած Ձերքէղներն ընտրողներն կ'աշխատէին Երեսօտարդներէն Լին Իսմայիլէ գիւղին և միանգամայն անհաշտ ինքնակներն ու յանգուցն հայաճիւղները ինքնուրու արեւմտի մեր պէտք էր որ Տնտես համարուող առաջակողմէն ինքնակները այսպէս ի վտանգուոր ինքնակներէն Բիրաթի աղապատեցաւ առաջին ամիսը զոր դաշտագետութեան վարչական ժողովին որոշեալ ընտրեց իրեն որ էր յարգունիս գրաւել անշարժ կալուածները առաջակողմէն կներուին ու ազգականներուն, ըլլան գիտ մի ձեռն տակ, ըլլան ժողովականապէս: Յետոյ կուսակալութեան վարչական ժողովն անվաւեր հոգեկողմէն քննեց ինքնակները այս ուրոշումը, հրաման ընկալաւ անշարժ կալուածներն ու արտերը վիրագործարին առաջակողմէն կներուին: Սակայն նախապէս Ձերքէղները անգական ինքնակներէն վարձելով այս արտերն ու վարուցան ընկալաւ անոնց մէջ, իրենց գլխաւոր հերոս մահմուտի ինքնակներէն ինքնակները ինքնակներէն կուսակալութեան տուած օրինաւոր որոշումը, ուստի Ձաղրճարն ալ պարտաւորեցաւ միջամտել իր սովորութեան համեմատ անխնայ վրէժ լուծելով իր ինքնակներէն:

Ձաղրճարնի կողմէն այն եղանակով կը կատարուէր Երթուի մօտ, որ ատեն կատարուելուին ի զին կողմէն էր առաջակողմէն զինուորական ֆորսան և ոստիկան-զինուորական պետք: Գեր - գնդապետ Սիւրէյա պէն՝ զրաւած էր Ձերքէղներէն մէկուն գէնքն, ինչպէս նաև բոնած էր այն վտրեմի առաջակողմէն որ յանգուցնաբար վարուած էր իրեն զմէ պարտակա: Նուրիւն կատարած միջոցին:

Այս զեպքին վրայ Ձերքէղները կատարեցան, անգական ինքնակներէն զմէ վարուցան, հետագայով ու բերանայի հաղորդեցին բարձրագոյն ինքնակներէն իրենց զանգամներն ու բողոքները, յամարուին պահանջներն պաշտօնականութիւնն ու հետապնդողը գալիս անգական քանի մը պաշտօնականներն, անմիջական առաքուի գործարանակ մը՝ հայաճիւղս ամիս կերպով սպանուելուին իրենց կեանքին ու ինչքին:

Իսկ ատենք գէնքներն անելով՝ Ձաղրճարն վրայ քանցեցին նոստակ ունեւաւով կամ ըլլալին բնակիչ ընկ զանի այլևս, կամ մտնելով Սպաքէն Ձերքէղները պաշտօնականներէն մէկը՝ Խոտեմիչի գալիս մատ խոտի Պէյն էր, որ ի մէջ սղղու հաւանութեան իր վիրագործարներուն յաջողեցաւ մտնուող գաղտնի խուրճար կաղմկուել ներման արժանացող տեղոյն Ձերքէղ երէն, զլիաւորութեամբ Պայնում պոյն չըջակայ կ'օրու գիւղին հոգակաւոր ու աղապատեցաւ կ'օր-Տէլի, որ յաջորդէր ամիս կ'օր սարսափ ազդող Գամալ Մուսթաֆայի և վերջերս Խոտեմիչ կալուածն հոգուած տնտեսին առաջակողմէն Գարա Սի Ձաղրն գիւղէն Բողալու ետեղ Սպիլ Իսմայիլի, ինչպէս նաև միւս քանի մը համարուող առաջակողմէն և Ձաղրճարն կողմէն սպաննուած Ձերքէղ քանի մը ազգականներուն և Պրեսայի

համայնակներն մը անհաշտ արեւմտեալ արեւմտեալէր այս հանք Երթուի գիւղէն մէկ ինչ էր կանոնաւոր զինուորական ֆորսաններուն ծրագիրն որոնք գործակցութեամբ կանոնաւոր բանակին և ոստիկան գիւղս արեւմտեալ հրաման ունէին ընտրելու ընտրու Ձաղրճարն, յայտնի չէ: Սա միայն յայտնի է որ տանք ամէն միջոց բանեցրեցին ինքնակներէն հրաւիրու Ձաղրճարն որ զուրա ելլէ Տնտեսի, Մուսթիսի, Լատուսի և Սպաքիսի ու գուցէ նոյն ինքն Սլասուրի, Մուսթիսի այն է՝ Բէյն Տնտեսի վրայ գտնուող իր անձանթ ինքնակներէն ու իրենց հետ ընդհարում մտնուող, որոնք առաջին ընդհարումի և հանդիպումի միջոցին կը յուսային վերջ տալ ինքնակներ տեղութեանը Անձաթի բաղնիստները ու անմարտեղի որդեգին: Եւ ի գլուխ այս զինուորական ֆորսաններուն հրամաւոր կարգուեցաւ արտաւոր վեր կերպով ինչեւ Մահմուտ Էլիսպէյ, իսկ բովանդակ հետապնդող զինուորներուն Պրեսի երկուստեք գնդապետ Ձերքէղ Անմալ պէն, որ մեծ համբաւ ունի իր գործունեայ, կարող և փորձառու: Եւ մինչև Սամիին այդ գալիս անգական զարմուտն որուն զլիաւոր պատճառները խորհրդաւոր քողով մը ծածկուած են տակաւին, զործերը կանոնաւորապէս կ'ընթանային և մանաւանդ որ հետապնդումը կը գտնուէր պրիմէ առաջակին հետքերուն վրայ, կրնամ սակայն այս եղանակով զինուորական ինքնակներէն զործերը տարբեր երևոյթ մը բուսացան և ինչպէս այնքան կ'հոգեւորեցան նորէն, որ շատ զմուռնէն է ալ ևս ասոր լուծումը՝ ելլէ չըսեմ անկարելի:

Գանք այժմ մեր առաջին ելուիսն ու պատմենք մանրամասնողէն անաւոր և անհանգիստ եղանակով գործարանները:

Իրզմ, ՊԵՏՐՈՍ Զ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

Ազգային Անտիրազ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Խաբարի կուսակալը Օգոստոս 31 թուականով հետեւալ հետազոտած է Բ. Դրան. — Երկէ իրիւն ժամը 12ին Բէյնէն ինի Բէյն գիւղի բնակիչներէն Պոլոս և մայրը Մարիքա երբ ջաղաքին կողմէն, երկու անձանթ անձանց կողմէն արձակուած գնդակներէն հիւզը Պոլոսի հանդիպեցան, որ խելոյն մեռաւ և գնդակներէն մէկն ալ անոր մօրը Մարիքային հանդիպեցաւ, որ վիրաւորուեցաւ: Աս զեպքը Բէյնէնի միտարդին անգական ֆորսաններէն ինքնակներէն Սլասուրի միջնակներէն, հիմա օգոստոս 31 թուականի հետազոտումը ծանոց ինձ: Երկուսով որ զեպքը այս տեղի համար մասնաւոր կարեւորութիւն ունին, իսկայն հրաման տուի և ինչ միջոցով որ ալ ըլլայ, ամէն գինով պէտք է ոճրագործները երկու հանուին և արդարութեան ձեռք յանձնուին:

— Ձաղրճարն անհաշտ Պոլոս թերթիւն կը գրեն թէ Լատա Գաւաթի մասին գիւղէն իսկ մը Մարիսի անուն տղի հայ կին մը անուանուած է, որուն ամուսինը ջարդի ժամանակ մեռած է եղբւր: Այս կինը իր ծնողաց պահանջումին վրայ

Երբ վերջապէս իր արխարու մասնակով յաջողեցաւ անգին քարը տեղէն հանել, հետապնդող, խելակող մնաց օրուան մնացեալ մասին մէջ:

Այն ատեն քարը իր անկողին տակ հիւսն և սկսաւ միւս քարը հանելու աշխատել:

Այնպատեղիներ հետզհետեւ աւելի դուրս կը դառնար:

Եւ յետոյ գործելու ճարպիկութիւն մը կըստանար, ինչ որ կը պակսէր իրեն աշխատութեան առջի օրերուն մէջ:

Երկրորդ քարը հանելէն վերջը, Ռոլան ինչպէս զատու մանրամասնում և շաղախով խառնուած հողաղէկ խաւի մը տուէր: Այս խաւը կը գտնուէր՝ երկու միջնակներու միջև, որոնց խրաքանչիւրը բաղնիցան էր կրանիկայ խոյր քարերու կրկնակ շարքէ մը: Այնպէս որ ելլէ Ռոլան միևնոյն ուղղութեան հետեւնալով ծակէր այս խաւը և յետոյ երկրորդ միջնակը կողէր անցնել, ճիշդ ջրանցքին տակը պիտի գտնուէր:

Այն ատեն սկսաւ փոքրիկ գիւղի վեր, հե-

ղատարան բերուած է ուր սպանակիքի տակ յաւաքարում է թէ ինչ իր յօժար կամքով խաւացած է: Դատարանը կնոջ այս խառնութեան թեման վրայ զայն առաջակողմէն գրելով ու գաճ է մի փոխին տուէր: Սակայն հազիւ կինը դատարանին առջև տեսած է իր ծնողքը անոնց վիզը փաթկումով յայտարարած է թէ ինչքը «Հայ է»: Զայն տանող ոստիկանները ասոր վրայ կնոջ վրայ յարձակած են և ծեծած: Եւ ինչպէս մըն ալ միջամտած է այս եղբուրեան՝ կնոջ կողմը բռնելով, ասոր վրայ. «Ես կեանքս» բռնելով անոր վրայ ալ յարձակած են, բայց հետզհետէ գրեցը չըջակաւոր քրիստոնեաները նրկաւորով կինը ծնողքին թողած և հետացած են: Հիմա գործը դատարանին մնացած է, իսկ դատարանը այլևս կնոջ խաւանցումի ինչպէս մէկ կողմ թողնելով նոր ամբաստանութեան կոչնդիր մը որ կը յարձակուի զործը եղող անհաւորութեանց թէ՛ անոնք դատարանին վրայ յարձակուի գործած են:

— Պոլոսայ թերթիւն կը հերքեն այն լուրը թէ՛ իր թէ Անիայ և Խաբարի մէջ խառնաշփոթութիւն ծագած և հայերուն ու թուրքերուն միջև ծագած կոնի մը միջոցին նոյն իսկ ջարդ պատահած է:

— Երեսօտեմի Պատուիրակ Խոստարեան էջ. Պոլոս երեսօտեմ մեկնած է: Խոստեմ ժողովը որոշած է որ պատուիրակին երթեալութեան ծախքին և վանքի գործը թուական համար ամսական 50 ոսկի վճարուի, երկու տնտեսան հալար:

— Փրօֆ. Անիկան էջ. իր յարգական 25 ամեակը պիտի կատարուի ի մօտոյ Բերայի հայ - բողոքական եկեղեցոյն մէջ:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻնՊՈԼԻՍ հետազոտում ծանուցուեցաւ օգոստոս 31ին խաբարի օր Քաղաք մէջ խաբարից «Թէմար» փոխադրանաւ որուն մէջ Սպանիային եկող 819 զինուորականներէն 24 հոգի ու մեռան 24 հոգի: Նոյն խաբարիւն պէս պէտք էր զործը ասոր հետապնդողներէն միջոցները ձեռք անուեցան, իսկ վարակալ զինուորները փոխադրուեցան քաղաքի հետապնդողները:

ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԲԵՐԱՅԻ ՄԷՂԻՆ ԽՈՒՐԱՆՔԻՆ վրայ՝ Գաղաքապետութիւնը կ'ընկալէ քաւական վրաններ զրէնց Պոլոսով քուրք վարակուածներուն յատկացուելու համար:

ԵՍՊԵՐՆ Բահալէի բնակիչները 6 անգամ բողոքեցաւ պատուիրակութիւն մը զրկեցին չարաթ օր կուսակալին ինչպէս: Համար օր մէկը սուր և Օսման ազաջուրները նորէն բախուին ինչպէս թաղին մէջ: Կուսակալը խառնացաւ որ Արեւիկտի փաշայի և Երթուի պէն հետ խորհրդակցեց յետոյ, որիչ ջուրեր բերուին թաղեցուց պիտի համար, քանի որ հաստատուած է արդէն թէ՛ այդ ջուրերը ապականած են:

ԻՂԻՍԻՒՍ Կուսակալութիւնը 15,000

“ՊԱՆԻՆՆ”Ի ԺԵՄԹՈՆԸ [36]

ՄԻՇԷԼ ԶԵՎԱՔՕ

ՀԱՌԱԶԱՆԱՅ ԿԱՍՈՒՐԶԸ

Ժ.Պ.

Ա Կ Ա Ն Ը

1510 տարւոյ Սեպտ. 12ին, — այսինքն իր ձեռնարկութեան աւելի քան տասնութ ժամ յետոյ — էր որ Ռոլան սկսաւ իր զննանին հիւսիսային անկիւնը գտնուող քարը կտրել, ճիշդ այն տեղը զոր մէջն այսօր ցոյց կուտան սակաւակներ այնչաւ:

Սակայն Ռոլան չէր գիտեր թէ ո՛ր թրւակային ձեռնարկեց այս աշխատութեան և բողոքներ զրկուածութեան պարագայի

մը հետեւեալ է որ կարելի եղաւ ճշդել զայն: Սրբաբն. Ռոլան ոչ միայն ժամանակի ծանօթութիւնը կ'որոշուցած էր, այլ նաև իր երեք ամսուան խնդութիւնը անվարող ըրած էր զինքը հաշուելու թէ քանի շարաթ կամ քանի ամիս անցուցած էր իր գերեզմանին մէջ:

Իր աշխատութեան միակ զործիքը կտրած սափորին մէկ կտորն էր: Գործը յետոյ կ'երթար վատնուողիչ զանգաղութեան մէջ: Բարին չորս կողմէն ծեփը կը քրթէր և մաս առ մաս կը ժողկէր, յետոյ կը տարածէր գնդակին յատակին վրայ:

Ամբողջ չորս ամիս գիշեր ցերեկ աշխատեցաւ միայն այս առաջին քարը հանելու համար: Այս կատարի աշխատութեան միջոցին քանի քանի անգամներ յաւանաւորեցին կանց ատաւ, զրոյնը երկու ձեռքերուն մէջ, և այս մեթոդ անկեւոր կ'ըլլար՝ Ժամերով հեկտորոյ... Յետոյ, յանկարծ, մտածուի մտաբացարկի փոփոխութեամբ մը, յայտնի կը վերադառնար իրեն և նորէն կ'ընկէր աշխատել:

տեւելով չեղ գծի մը որ՝ իր հաշուին համեմատ նախ ջրանցքին յատակին ուղիով յանդէր, և յետոյ ջուրին մակերեսին:

Ինչ ժամանակէն կըսաւ ոտքի վրայ կայել իր ակաւին մէջ, և այն ատեն նախառնուած չեղ գծին համեմատ ուղղութիւն մը տալ անոր: Ամէն անգամ որ իր զլիւնը վերեւ փոքրով հողի կոյտ մը վար կը թափէր, կըստիպուէր զուրս ելլիլ նախապէս հանուած երկու մեծ քարերուն պարապ տեղէն ձեւացած նեղ անցքին մէջէն: Այն ատեն թափած հողի կըտարուանքները կը վերցնէր, և փոխի վերածելով դանոնք՝ կը տարածէր իր գնդանին յատակին վրայ որուն մակերեսը հետզհետէ բարձրացաւ:

Դրան հոտին ամենափոքր չափը մը լըսելուն, Ռոլան կ'սկսէր պոռալ կանչել և մէկ կողմէն միւսը ցատկել ինչպէս ինքն ձեւացնելով: Անիկա գիւղի թէ՛ ճիշտ ո՛ր ժամանակ կուտային իրեն իր կերակուրը, և երբ լատապատեց ինչ մը կը բռնար զըռնակը, միշտ կը նշմարէր իր կալանաւորին կծկուած զմէքը ու փայլուն աչքերը: Միւս

զրէ՝ զրկեց Ուշագ՝ պէտք եղած առողջ՝ միջոցներուն զօրածաղկոթեան համար։ Սակայն Ուշագէն ուրիշ գումարներ ալ խնայեցեցան։

ՔՈՒՆԵՐԱՆ ԵՆԵՐՈՒՄԻ Ծարաթ Սէպէ 1 նոր զէպք պատահեցաւ, Տէնիզլի 1 մահացու զէպք, Ձալի չըջակող Ձանագ զէպքը վերջին հինգ օրերն է զէպք որոնց մէկը մահացու, և Մէլէր ու Աճը Պատկմ զէպքեր 5 զէպքեր պատահած են։ Ուշագ ամէն օր թաղի մը մէջ 15 զէպքեր տեղի կուենան, հետեւաբար տեղւոյն բընակները յուսահատ վիճակ մը ունենան։

ԳԺՐԱՆՍԱՐԱՐ Ինչպէս կըսուէր Երբալի օր, հաստատուեցաւ թէ գերմանական նաւակատան զաւազը ժանտութիւն վարակուած է։ Գաւազը Երբալի առտու մեռաւ օրմ։ Կիւանդանոցին մէջ։

ԿԻՐԱԿԻ առտու Քաղաքապետն ու Շիրքի պէյը գերմանական նաւակատան երկրպագ՝ տեղեկութիւններ խնդրեցին զաւազին համար։ Քաղաքապետը համոզում գոյացուցած է որ գաւազը և ոչ մէկ տեղ հիւանդութիւնը վարակեցած չէ որովհետեւ առաջին վարակեալն զատ տեղ մը զրբուեցաւ։

ԿԻՐԱԿԻ առտու Այտըն մեկնեցան Արիզոնի փաշա և մանրէարան Մէնիզապէն, քննելու համար տեղւոյն մէջ ժանտակտի գոյութեան խնդիրը։ Ի պահանջի հարկին պէտք եղած միջոցները ձեռք տիտի առնուին։

ԹԻԼԻՍԻԹԻՈՒՄԻ տուրքերը հաւաքող մասնախումբը կը ծանուցանէ թէ՝ ըստ որում տուրքին երկրորդ պայմանաժամը Սեպտեմբեր ամսայն կը լրանայ, ուստի պարտք ունեցողները պէտք է օր ժամանակին վճարուած ընեն, հակառակ պարագային 20% տուգանք պիտի վճարեն իրենց պարտքին վրայ։

ԱԶՈՒՐԻ մօտ խրթնութեան-փշոյն ըսուած գիւղը յաւանական եկեղեցի մը կառուցանելու կայսեր։ Իրատէն կաւ։

ԾԱՌԱՅԻ Այ-Գաղէրեա Գինոսի Սոգրիոս Փափարթիտ առուհով հարկաւանայ յոյն մը մեռաւ։ Ծնած էր 1811ին։ Մինչև յետին վարկեանը կը սրտէր իր մտային կարգութիւնները։

ՏԵՂԻՈՅԻ Բանտին տնօրէն Սէմէտ Պալի էֆ., պաշտօնանկ եղաւ։ Հայտարարեցին կողմէ կատարուած հարցաքննութիւններին յետոյ։ Նոյնպէս պաշտօնանկ եղաւ Բանտին աւագ պահապանը Խալիմ էֆէնդի։ Առժամանակեայ տնօրէն կարգուեցաւ ոստիկան Կալիպ էֆէնդի։

ԿԻՐԱԿԻ օրուան թուրք թերթ մը կը գրէ թէ՝ երբ անտառներու քննիչը տնօրէնին մասնաւոր յարկաբաժինին մէջ կը մտնէր, ստիկա զայն ապստակեց և ապա տակահարութիւնը չարուհակուեցաւ, ապա սկսան ամբողջը շարժիլ իրարու գէմ գրասենական պաշտօնակներուն աշփոխ առջև։ Այս տողերը գրող թուրք թերթը կ'ըսէ. «Աստուած պիտի տեսնէ»։

ԱՅՈՒ Տարուան տուրքանիշ չափիչ ընթերցելն մինչև այսօր 59,000 պարկ հասան ու ծախուեցան 49,000 պարկ։ Դեռ 10,000 պարկ կը մնան։ Անցած տարի այս միջոցին 43,500 պարկ հասած

Ինն օրոնցմէ ծախուած էր 31,500 պարկ ու մնացած 12,000 պարկ։

ԱՌՈՒՂԱՊԱՆԱՆԱՆ Ժողովն օրակց ախտախորհրդի համարել էրակքին նախաձեռնութեամբ։

ԱԵՊՏԵՐԵՐԻՆ առաջին օրը Մաքիտա գիւղերը քոյրերայի զէպք չէ պատահած։ Նոյնպէս փառք Առաւոժոյ, Տէնիզլի և զիւրերը չորս օրէ ի վեր քոյրերայի զէպք չէ պատահած։

ԱԶՈՒՐԻ քանի մը գիւղերուն մէջ ջերմի հիւանդութիւնը տարածուած ըլլալուն պատկանելով իշխանութեան գրուեցաւ որ առաջուց զրկուած աւազանները երեք փոխաբաժնի ևս զրկուին։

ԱՅՈՒՐԻ - ԳԱՐԱՆԱՆԱՆԱՆ մէջ ալ քոյրերայի հիւանդութիւնը պատահեցաւ։

ԱԵՐԱՆԻՆ առաջին օրը հիւանդութիւնը մէկ հետաքրքիր յետոյ, շարաթ Պաշ-Սթանբուլ տան մը մէջ ստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարեց Պոնայէն աւազանի հարաւային Համաթի էֆէնդիին ձեռքակալու համար որ ամբաստանուած է թէ 21000 քուրն խաւացուցած է։ Գոյը սակայն չի գտնուեցաւ այդ տան մէջ։

ԿԻՐԱԿԻ առաւ Սեմէտ կը գրէ թէ՝ Պերկամայի չըջակող Այաղմաղ գիւղին մէջ աւազանային շնկանները երեքն են։

ԻՇԽԱՆԱՆԱՆԱՆ մեղակութիւնը առնելով թէ՝ Մալաթի մօտ Էմրուլլահ գիւղը տան մը մէջ աւազակ Սամը և իր խումբը պահուած կը մնան, ասոնց ձեռքակալութեան համար ոստիկան-զինուորներու ջոկատ մը զրկեց։

ԿԻՐԱԿԻ առաւ Իրքիսնաթի մէջ բաց նաւակ մը հրատարակած է իտալուհի մը Բոմիլիէն ուղղուած, որուն մէջ տեղւոյն իշխանութեանց զէմ կը զրկէ լսելով թէ՝ իրենց պարտականութիւնները չեն կատարել։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ Քէլտի ֆոնսիէի պարգևաւթ թղթերուն Սեպտ. 15 ի վիճակահանութիւնը տեղի ունեցած է։ Տէնիզլի թղթերն 364,318 հիւսիսէր և նոր թղթերն 662,296ը չափած են 50,000 ական ֆրանք։

ՀՐԱՄԱՆ տրուեցաւ որ Էտիմիլի ոստիկան-զինուորները տեղւոյն մէջ մնան։

ՀԱՅԵՐԵՐԻՆ ամսայն երկրորդ օրը ի նպատակ Սալիսիլի կրթական գործին տեղի ունենալիք ձեռնարկը շատ փայլուն պիտի ըլլայ։ Գաղապարի երկրպագու ընկերութիւնը ի դիւրութիւն ամբողջի տոմարի ներ պիտի տայ։

ՔՈՒՆԵՐԱՆ Ծարաթին մինչև կերակրելու օր քաղաքին մէջ քոյրերայի 2 նոր զէպքեր միայն պատահած են, որոնցմէ մէկը Պերկամայի Համաթի Սալիսիլի փողոցը, իսկ միւսը Համաթի Եւսէմ փողոցը։ Նոյն օրը հին բնակարաններն մեռած են 3 հոգի։

ԿԻՐԱԿԻ մինչև երկուշաբթի կէս օր նոր վարակուած են 4 հոգի հետեւեղ վարկերուն մէջ. 1 Բանագ հիւանդանոցի մօտ, 1 Ալի փաշա մէյդանին, 1 Թամաշալըզ, 1 Այ-Երթալ։ Ստանդմ մէկը մեռած է։ Կիւանդան ալ մեռած է մէկ հոգի։

ՉԱՌԱՆ գիւղին լուր առնուած ըլլալով թէ՝ Ազոքէն վերադարձին քոյրերայի մեռած է 2 քուրէր Էմիլիէն կինը, իսկ մայրն

ընէ համար ոստիկանութիւններ ստեղծած և իր ժամանակը բաժնած էր, որոշեալ ժամանակէն կ'ուտէր, և երբեմն քաղաքը ժամուշափ հանդիսու կ'առնէր։ Բայց այս հանգիստի միջոցները իրեն համար տակալի վարկեաններ էին։ Որովհետեւ երբ իր ձեռքերը ալ ևս կը զաղրէին զբաղել, երբ իր միտքը ալ ևս չէր ձգտեր զէպի ազատութեան սեկտունը զարգացնելու, իր օրերուն մէջ կենդանի մնացած իշխանները կուգային պաշարել և վհաճեցնել զինքը։ Այն ատեն դառնապէս կուրար։

Յետոյ եկաւ օր մը ուր նոյնինքն արցունքները կարծես ցամքեցան։

Այս չըջալին մէջ Ռօլանը տեսնող մը սարսափահար պիտի ըլլար։ Անկաւ ար. տակալը կերպով նշանադրած էր, զէմը հալած մաշած և թրջումները խորունկ աւհոներ բացած էին իր ճակտին վրայ։ Այլ քերը կը փայլէին չլացնող պայծառութեամբ մը։ Գրեթէ մերկ էր և քանի մը պատառուտուն և ձեռք եղած զգեստներ հագնէր կը ծածկէին իր մեղքութիւնը։ Երբ իր ծակին դուրս կ'ելլէր, հոգով ու փոքով

ու զրոյցներն մին հիւանդացած են, Այաղմաղ եկող թաղապետական ըմբիշը զրկուած էր հոն։ Որոշ հաստատուած ըլլալով թէ հիւանդութիւնը քոյրերայի ևս միջոցաւ չղկարի տակ առնուեցաւ ալ զտեղը։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԻԵՆՆԱ Սեպտ. 5. — Արդիւիկն աւազանուեցաւ, որովհետեւ մարդասպանին արձակած գնդակը որ վէրք մը միայն պատահած էր, սակի խաչին վրայէն անցաւ զոր կը կրէր իշխար կուրծքին վրայ։ Մարդասպանը երկուստեք փառաբան մըն է, և կը պատկանի Անիլիստ-նականաց խումբին։ Ծանօթ է որ ուստիկանութեան իր սկզբունքներուն համար։ Ոստիկանութիւնն պիտի արդիւր մարդասպանին մօտքը, բայց առաջուց համաձայնած էր ասիկա թէ՝ թատրոնին մէջ իր ներկայութիւնը շատ կարեւոր էր, ազատելու համար վարչապետը իր ընկերներէն զորս խոստացաւ ոստիկանութեան մատնել։ Բայց խոտովանեցաւ հարցաքննութեան պահանք թէ՝ ինք նպատակ ունէր Չարը սպաննելու։ Համոզուելով որ ասիկա անկարելի է, Չարը Բոնիկի զիրքէն վարչապետին վրայ կ'աւազուէ, ու կը ցաւի զանկաւ անշունչ թողուցած չրլալուն համար։

ՆԱՅԻ. — Հիւանդաց թագաւորը հետադրով պատասխան տուաւ Տէրութեանց շնորհակալութիւն յայտնելով ասոնց, ըստ որում կրկնական ինզրի մասին իրենց ծանուցագրով համակրութիւն յայտնեցին զէպի իրեն գերդաստանը։

ՆԱՅԻ. — Պօլսէն կը հետադրեն թէ՝ Օսմ. կառավարութիւնը տեսնելով Բուլղարիոյ գործունէութիւնները, Տրիպլիտ փոխարքայութեան պիտի վերածէ։ Տրիպլիտ փոխարքայ պիտի անուանուի Թուրքիոյ կայսեր գերդաստանէ իշխան Մէնիտ։

ՆԱՅԻ. — Պաշտօն Տէրութեան յայտարարեցին Թուրքիոյ թէ՝ պիտի մերմեն Թուր. կառավարութեան մասնակցութիւնն ու միջամտութիւնը կրկնական խնդրոյն մէջ։

ՆԱՅԻ. — Բիւլղարեան ելաւ թէ՝ աղբիւր մը օրմէ ջուր կ'առնէր Չարը՝ թուրաբորած էր վառութեամբ։

ՆԱՅԻ. — Ամէն հաւանականութեամբ նախարարական տեղնալ մը պիտի ունենանք կրկնի խնդրին աննպատակացութեան համար։ Միտքերը տակնու վրայ են։ Օսմ. կառավարութիւնը Տէրութեանց իշխան ծանուցագիր մը կը պատրաստէ կրկնի վրայ ունեցած իր իրաւունքներուն համար։

ՆԱՅԻ. — Առանայի միջալիպը, իրաւաւոր խաչակրի պատճառով, սուր իր պարանք մը կ'առնէ։

ՆԱՅԻ. — Սուր մեծ ցոյց մը տեղի ունեցաւ ժողովրդական ամբոխին կողմէ ուստիկաններու սպանութեան համար։ 50000 է աւելի բազմութիւն մը ներկայ էր ցոյցին։ Ամբոխը ցոյցէն յետոյ կատարած քաղաքին փողոցներու կեղծանական և հրա-

ծածկուած, իր վայրենի կերպարանքովը կը նմանէր նախապատմական ժամանակներու անասունի մը, կէս մը մարդ կէս մը կենդանի։

Երկար ատենէ ի վեր իր սպիտին կրտսերանքները՝ օրոք իր գործիք ծառայած էին իրեն, մաշած վրայուած էին։ Բայց քանի կը յառաջանար, իր ձեռքին տակ կը հանդիպէր ամէն ձեռք կայծաւրեւու և խճաքարեւոր զորս պատկարգած էր, մէկ քանի իրը զօր գործածելով, ուրիշները իրեն մօրմէ։

Քանի վեր կը բարձրանար, իր բացած ակնին մէջ ծակեր կը փոխէր՝ օտարը զննելու համար։ Այնպէս անցնէր ժամերով երկու ժողովներուն վրայ կոթնած կը մնար՝ զլիւսուն վերէն հողը փոխելով և այս վերքին մէջ իր նմանէր ստորեկրկայ առաջապետային կենդանի մը։

(Շարունակելի)

պարակային վայրերը հաւաքուեցաւ ու վաճառատանց վրայ յարձակելով լախընտակութիւններ ու աւարատութիւններ բարաւ։ Ամէն կողմ մեծ սարսափ մը կը տիրէ։ Բովանդակ քաղաքապետը զօրքը ոտքի վրայ էր և կատարած ամբոխին վրայ յարձակեցաւ քարերով ու գէնքերով և կը պոռար։

— Անկցի կառավարութիւնը, Անկցի գողերը Բանակին վարկը կատարած ամբոխին վրայ հրաման բրաւ օր կրակ ունենէ ձեռքարկութիւններ տեղի ունեցան։ Երկու կողմէ միտածներն ու վրաւորութեանը բազմաթիւ են։ Կարգապահութիւնը խանգարուեցաւ։

ՊՕԳՆԱԿԱՎԱՉԵԱՆ

ՆԵՐԿԱՐԵՐ ԵՒ ՉԱՐԵՐԵՐԵՐԸ

ՏՈՒՆ. — ԵՐԱՆԻԹ. ԵՒ ՍԵՆ. ՏԵՍԻՆ. ՇԵՆԵՐԻՆ. ԵՒ ԵՐԵՆԻՆ.

Տուներու, սեկանկներու և խաւոյններու ձեռքները նկարել, ապակիի վրայ ունեցած վիճառութիւններ (սկիւններ) գրել։

Հասցէ՝ Պրակկաք քաղ, Պոն Մարշիի յիւմի փողոցը ք. 22.

25-2

AMERICAN INTERNATIONAL COLLEGE

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՕԼԵՃ

Ի Զ Մ Ի Ր

Հաստատութիւն կը քննադատի իր հիւսանկարի սարեւրցանք։ Ունի երեք հիւղ նախախրարան, Պաստաւակաւ և Ռատմաւակաւ, Թուրքիոյ ներքին պանակցական հաստատութիւնը քաղաքի և գործակալ կրթութիւն մը կը տրուի ուսանողներուն։ Կառավարութիւնը Անկցիէն, Պրակկաքէն, Հայերէն, Բուլղարիէն և Թուրքիէն լիզուները, ինչպէս նաեւ Գոյնական գիտութիւններ և Վաճառականական ուսմունք — Տուրակալութիւն, Անիլական քաղաքականութիւն և քաղաքականութիւն, նաեւ Type writing, Խնամքի կ'ուսուցուի Չայնական երաժշտութիւն, Մատմաւագ և Մրցակալութիւն, Գոյնական մեք իրող չեզուր Անկցիէնէն է։

Գոյնական շրջանաւարտներու կը տրուի A.B. (Bachelor of Arts)։ (Պատկաւոր Արտեսից) ինքնուր, նաեւ Վաճառականական (Commercial) Տիպիտաւ։ Եւրոպայի և Ամերիկայի առաջնախարգ հաստատութիւններուն մեք կ'ընդունուի Գոյնական Տիպիտաւ։

Ռատմաւակալ իր քոյրը հիւղերով կը վերադարձի Սեպտ. 15/25ին, իսկ կանանաւոր դասախոսութիւնները կ'սկսին Սեպտ. 19 (2. 8.)

Հայրական աշարաք նկարչութեան մեծ հող կը տրուի աշակերտներուն քաղաքականի և ստղծարքան։ Գիշերօթիկներու կրակարար ստան և սեկարար հնչասեկանկները օղատուն, սեկան, մախար և հակագահէ։

Գիշերօթիկներու սարեւրցանի և Նեքտակներ. համեմատ 28-30 Օսմ. ոսկի Առանձին հնչասեկանկ, 32-35 » » Յերեկ. ուսմ. Գոյնական 6 » » » Պաստաւակալ 4 » » Նախախրարանի համար 3 » » Գոյնական նոր հայագրիկ համար, որ կը պարտականի նաեւ Հայերէն չեզուր հայերէն ամբողջ դասարանը, յիսնէս և Տեղերէն։

Վեր. ԱՂԻՐԱՆԴԻ ՄԱԳ. ԼՈՒԼԻՆ. REV. ALEXANDER. MAC. LACHLAN D. D. 12-20

ԱԶԳԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԳՐՈՐՑ

Ի Զ Մ Ի Ր

Անկցիական Ամերիկական Գրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. 2 (ն. 8.) երկուշաբթի իր քոյրը հիւղերով, Մանկագրար, Նախախրարան, Վարժարան և Վարժարան (Teacher's Course)։

Հաստատութիւն կ'ուսուց և գործակալ դասախոսութիւն մը պատասխանով քաղաքի ուսակ օրիորդներ և վարժարաններ։ Կառավարութիւնը Անկցիէն, Հայերէն, Բուլղարիէն, Պրակկաքէն, չեզուրներ, Գոյնական գիտութիւններ, նաեւ դաշնակ։

Մոտիկ պաշտակներու, արձակագրութեան և ուրիշ տեղեկութեանց համար յիւմեք առ Տեղանիկ։

ՄԻՈՒՄԱՐԻՆԻՆ և կամ առ ՄԻՈՒ ՓՈՂ, 15-4 Ամերիկ. Մանկագրար, Գիշերօթիկ

ԱՐՏՈՒՍԵՐԻ Զ ՍԱՍՈՒՐԵԱՆ

NATIONAL UNION SOCIETY LTD

ՓՈԽԻ ԳՈՐԾԻ ՓՈԽԱՆՅՈՒՆ ՈՒ ԵՐԱՆԻԱՆՔՈՒՆԵՐԸ Է
PHOENIX ASSURANCE COMPANY LTD

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԼՈՆԾՈՆԻ ՄԻՋ 1782 ԻՆ

Բնկերութեան ընդ հանութիւնը գրաւած թիւը
Պահեաւ, Գոյքերը և Ե. աւելի է քան
Վճարած է մինչև այսօր միասնեալ համար աւելի քան

Անդր. Ոսկի 13 000 000
" " 70 000 000

Այս հանրածանօթ բնկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի գէտ շէնքեր, ապրանք կարասի,
գործարաններ, ևն. նորաստուար պայմաններով

L'INTERNATIONALE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԲՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԵՍ ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱՍՆԵՐՈՒ

Հաստատուած Ի ՏԻԻՍԷԼՏՈՐՖ

EXCESS

INSURANCE CO LTD

Winchester House

Հաստատուած Ի ԼՈՆԾՈՆ

ԱՆԳԼ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԵՍ ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱՍՆԵՐՈՒ

Այս երկու բնկերութիւնները կ'ապահովագրեն ծովային արկածներու գէտ ամեն տեսակ
ապրանքներ խիստ նպաստաւոր պայմաններով

Լիազօր ներկայացուցիչ Իզմիրի և շրջակայից համար

Լ. ԵՒ Լ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

Ալի Խօրի կոստանդ. Սիւրխաւան ֆէրիսէ Թի 9-40

ՀԱՄԱՐՈՒՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԵՐՈՒՄՏԵԼԻ Ս. ԲԵՐԶՊՈՒՐԿ

Գրաւած թիւը ամբողջութեամբ	Ֆր. 10,666,660
Պահեաւի գումար	» 187,322,000
Ապահովագր. վճարումը	» 581,115,000
Ապահովագր. գումարը	» 83,232,000

Ապահովագրութիւնը կ'ապահովէ Կրակի դէմ
Փոխադրութեանց դէմ, Կեանքի հա-
մար, Ամեն տեսակ արկածներու դէմ
Համարողական ամեն վստահելի
համար ցածն է ևն. ևն.

Տեղեկութեան համար գիտե՛ք ընդհա-
ն. Երկրագործական

ՄՈՐՈՒՔԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾԻՆՈՐՈՒ
Բոսաժ Երուսաղիմ 14

ԱՇԽԱՏԱՆԻ ՏԻԿԵԼՏՈՐՖ

Բարիցի բա-
րեւը կամ ար-
բեւը ուրիշ
ֆէրիս արհա-
մայն աշխարհի
մասն կ'ապա-
հան, չեն կա-
րող ձեզ պար-
կաւ շէքու-
թիւնը տայ ևն.
Հաճե՛ք Տիկա
Diva գործը-
ն. Բարիցի-
նեքուն խա-
ղապան և,
և որ կը գրա-
նուի միմայն
Լուսկը Գա-
նաւաւանց մէջ
Diva, Diva

Ի ԳԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱԶԹԱԿԱՆԵՐՈՒ ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՈՎԿԻԱՆՈՍԻ ՅԱՏՈՒԿ "ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ"

Պատիւ ունինք ձեռնարկելու Յարգող Հասարակութեան և մասնաւորապէս ամեն
անոնց՝ որոնք զայլմէլ կ'ապահովեն հարաւային Ամերիկայ, թէ տեղւոյ մէջ
գրաւած եւրոպայի մէջ արհաւիրքի և հարաւային Ամերիկայի համարողական
համար Մեկնում չարաքիւր երկու անգամ ինքնատար և խիստ հանգստաւէտ չափե-
նաւորով, մասնաւոր չափ կ'իրաւամտելի վիճակով Ի Պօսթմէն, Երև. Եօրք, Ֆիլա-
տէլիա, Պալմիր, Գլախէ, և այլն. յիշեալ գրաւածներէն մէջ կ'արտաբեր-
ուի աստի, ստանալներ Ամերիկայի ներքին և հարաւային կողմերը համարողելու
համար:

Այս ներառելի համար գործունէւ գործակ. տարներ կը միտումնաւոր գաւառ-
ներու և հար:

Այս աստի ընդարձակ տեղեկութիւններ տալիս համար պէտք է գիտե՛ք առ
Պ. Պաքարձի-Վ. Վալէր, Երև. և ընդ. որ կը գտնուի Ալիօթի բաւաժին մէջ Թի 11:

Հետադրական հասցէ «TRANCE OCEANIQUE — SMYRNE»

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

ՌՈՅԱԼ ԷՔՉԵՆՃ

ՀՐԴԵՆԻ ԵՒ ԿԵՆՍՅ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԲՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնադր. 1720 ԻՆ ԼՈՆԾՈՆ

Գոյք ընկերութեան Ե. Ո. 5,000,000

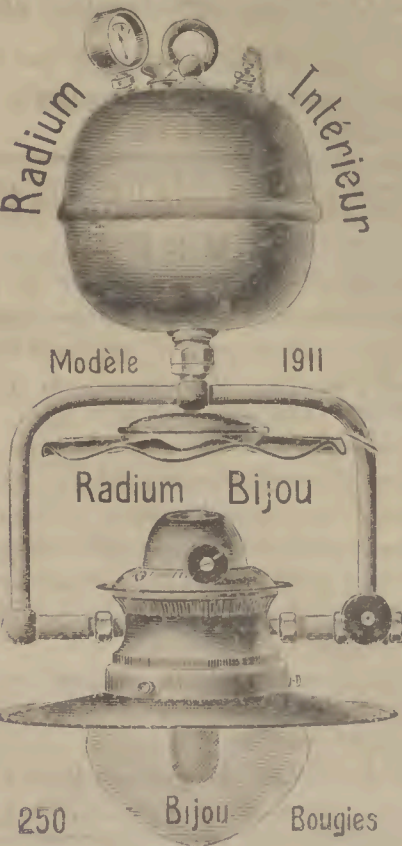
Վճարու. Ապահովագրութեան Ե. » 12,000,000

ՀՐԴԵՆԻ ՃԻՒՂ. — Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ և ամեն կը
կարողանա՝ կարասիք, ապրանք, նպաստաւոր պայմաններով:
ԿԵՆՍՅ ՃԻՒՂ. — Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ
արեւելք կեանքի տեղեկութեան վրայ թաւ ապահովագրութիւնը, Ընկերութեան
ապահովագր. շէքն ևն. ևն. Աւելի մանրամասնութեան համար գիտե՛ք:

Կ. Ո. ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ
Գնմի պատուիրակ

Ս. ՈՒԹՅՈԼ ԵՒ ԸՆԿ
Ընդհ. Գործակալներ

ՌԱՏԻՈՒՄԻ ԼԱՄՊԱՐՆԵՐ

Տեսակ տեսակ ՌԱՏԻՈՒՄԻ «ԼԱՄՊԱՐՆԵՐ»
պահանջուած բոլոր օգտակարութիւններն և ու-
սուելութիւններն աւելին:

Խիստ փոքր, վերջին տարիներու գործար-
քայ, իսկ իրենց մէջ ապագայ կայն ալ խնայողու-
թեամբ բոլորով զինն ալ անհամեմատ չափաւոր է:
Այս լաւագոյնի տեսակութիւններն են,
350 մմի գործիքն աւելցող այս լաւագործ 12
մմի. ան մէջ միմայն 300 արամ քաւիւղ կ'ըս-
տուէ, երբեք նորոգութեան պէտք չունի և վր-
տանգէ ալ բոլորովին զերծ է, իսկ հակառակ
պարագային եթէ պատահական նորոգութեան հարկ
ըլլայ, ինչոյն կ'արդար և լաւագործը տարու-
թեան մասով կ'արդարեւ զինն լո՛կ կ'վճարէ:

ՌԱՏԻՈՒՄ ԼԱՄՊԱՐՆԵՐ մինչև ներկայ մասնա-
նակիս քաղաքս եկած էր, այս տեսակ օգտակար
գիտակցող երեկի անձնաւորութիւններն
և երկրորդ մասնակի Կ. Պօլիս լուսաւորող «Լիւ-
թիւ» լամպարներու ընկերութեան առաջին
վարդէա Սիմոն Ռաբիուի Լամպարները քաղա-
քս մէջ տարածելու յանձն առած է, իր կեդրո-
նաւային է Յունացի Հիւսնդանոյի մօտ կանաչարձ
Տիար Սանդուրեանի խանութը, որ պէտք է գի-
տեն յարկելի յանձնարարներ և վաստէ բոլորն ին-
չափաւոր զո՛հ պիտի մնան:

ԼԱ "ՔՐԵՎՈՒԱՆԵԱՆՔ"

(LA PREVOYANTE)

ԿԵԱՆՔԻ ՓՈԽԱԳՐԱՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՀՈՒԱ. ՊԱՐԱԳՐԱԹԻՆ ԵՐԱՆՈՒՄՈՐՈՒԹԻՒՆՈՎ

Հիմնուած 1898 ին

Անհատական ձեռնարկութիւն, որ կը գործէ փրանսական կառավարութեան
հակազէն ներքեւ. — Վարին է կեանքի փոխադարձ ապահովագրութիւններու
ընկերութեանց երաշխաւորութեան և վարչութեան անանուն ընկերութիւնը

ՈՐ ՈՐՈՒ 3,000,000 ՊԱՐԱԳՐԱԹԻՆ

Կարողութեամբ. 2 ՀՈՒՎԵՐ ԳՈՐԾԻՆՈՐՈՒ

Ապահովագրութեան ամենաւ արամաւորութիւն, ամբար 5 ֆր. մի անգամ վճարումով

Պահք ար Յրանի մէջ 1910 ին գրաւած գումար՝

22,000,000 ՖՐԱՆԿ

Ընկերութեան գրաւածները Թաքիւ մէջ — ՊԱՆԿ ՏԵ ՍԱԼՈՆԻԿ
Ամէն տեսակ տեղեկութիւններու համար գիտե՛ք

Իրաւի Տնօրէն ԼԻՕՆԷԼ ՊԵԼԶՈՍ
Լորալ Հօնիշը

75-31

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԻՔ ՔԱՄԵԼԻԱԻ

(ԵԱՌՈՐԳ ՈՍՏՈՐԻԹԵՆ)

ՄԱՍՆԱՅԻՂ ՖՐԱՆԿԱՆ ԹԱՂ Թ. 33

Վաճառատան մէջ կը գտնուին ամեն ճաշակի յարմար ապրանքներ:
Այնքան յառաջիկայ կանաչիկն համար, ընդունած ենք մեծաքանակ ապրանք,
որոնք պիտի կրնան գոհացնել ամենէ նորաճաշակները:
Գիտե՛ք անհամեմատ ամանութիւն, ապրանքներու տեղանութիւն անբացի չե՛-
նայեցե՛ք անգամ մը ՔԱՄԵԼԻԱԻ Վաճառատանը համազուելու համար:
ՏԵՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

ԼԸ ՏԱՆԵԻՊ Ա ՎԻԵՆ

ԱԿՍՏ. ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՋՆԱՇՆՈՐԶԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ. Հաստատուած 1867 ին

Առաւմտայան և ձեռնարկ կայս. և Թագ. կամ ալ. հակադիմաւոր

Ցայսօր իր Ապահովագրութեան վճարումը	250,000,000 Ֆր.
Պահեաւ ապահովում	50,000,000 »
Արժէք իր կառուածոց	7,000,000 »
Դրամագլ. ամբողջական	3,000,000 »
Պահեաւ կեանքի ճէլգին	35,000,000 »

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ. —
Կեանքի վրայ ամեն տեսակ պայմաններով:

Որոշ պայմանաւորով կամ հատկի մը վճարման
անկարողութեան պարագային:

Խառն ապահովագրութիւնը. 3% ապահովեալ յաւելումով:
Օժիտի և խնայողական ապահովագրութիւնը:

Բաշխման պայմաններն ամենէ նորազոյններն են և ամենէ առատածնուն:
Տեղեկութեան համար գիտե՛ք ընդհ. Գործակալներու:

ԲՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ԵՒ ԱՆԻՔԻԶ
Քիւշիք Գաւառ օդու խան